3. 3. 2014

ID: 93754

Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, zneužití pravomoci úřední osoby

Nestrannost soudce má konkrétní vyjádření i v tom, že nesmí být stíhán či jinak veden k trestní odpovědnosti za nesprávný právní názor. Obdobně to platí i o dalších procesních postupech, soudcem použitých. Nezávislost soudního rozhodování nemůže být absolutní a bezbřehá. Soudce nelze trestně stíhat za právní názor uplatněný v rozhodnutí, které je v pozdějším řízení zrušeno, za nesprávný postup ve věci, za nerespektování judikatury, za průtahy v řízení apod. Na druhé straně však nic nebrání tomu, aby byl soudce trestně stíhán například při zjištění, že rozhodoval úmyslně účelově ve prospěch některé osoby, skupiny osob, politické strany apod., v rozporu s provedenými důkazy, které by hodnotil jednostranně a svévolně se záměrem poškodit obviněného, poškozeného či jiného účastníka trestního řízení, nebo naopak někoho takového neoprávněně počínáním svědčícím o jeho libovůli závažným způsobem zvýhodnit, čímž by narušil princip nestrannosti a objektivnosti výkonu soudcovské funkce.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 1350/2013, ze dne 18.12.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného Mgr. L. Č., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 26. 7. 2013, sp. zn. 55 To 154/2013, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 9 T 21/2013, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání nejvyššího státního zástupce odmítá.

Z odůvodnění :

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku (dále jen „státní zástupce“) podal dne 22. 1. 2013 pod sp. zn. 2 ZT 107/2012 obžalobu na obviněného Mgr. L. Č. (dále jen „obviněný“) pro skutky spočívající v tom, že

1) dne 27. 10. 2011 v B. jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve vykonávacím trestním řízení odsouzeného A. P. ve věci sp. zn. 18 T 285/2006, poté, co mu byl dne 26. 10. 2011 předložen spis asistentem soudce Mgr. J.R. vzhledem k tomu, že odsouzený A. P. byl dne 11. 10. 2011 Okresním soudem v Táboře pod sp. zn. 3 T 184/2010 nepravomocně uznán vinným ze spáchání trestného činu ve zkušební době podmíněného odsouzení, si záměrně zjednodušil a usnadnil práci, nepokračoval dále ve vykonávacím řízení a řízení ukončil fikcí osvědčení odsouzeného A. P. podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku ke dni 25. 10. 2011 z rozsudku Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově ze dne 14. 6. 2007, č. j. 18 T 285/2006-520, který nabyl právní moci dne 14. 6. 2007, a kterým byl A. P. odsouzen mj. za skutek ad 6) pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 a trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a) trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 k souhrnnému podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 16 měsíců se zkušební dobou v trvání 3 roků a 6 měsíců trvající po započtení do 25. 10. 2010, přestože fikce osvědčení nastat nemohla, protože soud nerozhodl v jednoroční lhůtě od uplynutí zkušební doby podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku vinou odsouzeného A. P., neboť soud vyčkával nejméně od 25. 3. 2011 na skončení dalšího trestního stíhání A. P. vedeného u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 3 T 184/2010, které k rozhodnému dni fikce 25.

10. 2011 pravomocně neskončilo,

a takto jako soudce jednal s vědomím, že odsouzeného A. P. neoprávněně zvýhodní tím, že u něj dojde k osvědčení ve zkušební době podmíněného odsouzení, i když ve zkušební době podmíněného odsouzení nevedl řádný život, neboť A. P. byl za skutek spáchaný ve zkušební době podmíněného odsouzení prozatím nepravomocně odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 11. 10. 2011, č. j. 3 T 184/2010 - 492 za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let a 6 měsíců, a dále jako soudce takto jednal srozuměn s tím, že může A. P. neoprávněně zvýhodnit také v odvolacím řízení proti rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 11. 10. 2011, č. j. 3 T 184/2010-492, protože odvolací soud při rozhodování o ukládání trestu A. P., bude muset nově přihlédnout k nastalému osvědčení ve zkušební době podmíněného odsouzení ve věci Okresního soudu v Bruntále sp. zn. 18 T 285/2006 a hledět na něj, jako by nebyl v minulosti odsouzen a uložit mu tak výrazně mírnější trest, což se také později stalo, neboť následně Krajský soud v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře rozsudkem ze dne 15. 3. 2012 zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 11. 10. 2011, č. j. 3 T 184/2010-492, a nově uložil A. P. podmíněný trest odnětí svobody ve výměře 3 let se zkušební dobou v délce 5 let s dohledem, z důvodu, že od fikce osvědčení ze dne 25. 10. 2011 zaznamenané ve věci Okresního soudu v Bruntále sp. zn. 18 T 285/2006 nově v opise rejstříku trestů, zde již důvody k uložení nepodmíněného trestu pominuly,

čímž opatřil odsouzenému A. P. jednak neoprávněný prospěch jeho osvědčením ve zkušební době podmíněného odsouzení fikcí ke dni 25. 10. 2011, ač mělo být rozhodnuto podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku, že se trest odnětí svobody v trván16 měsíců uložený rozsudkem Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově ze dne 14. 6. 2007, č. j. 18 T 285/2006-520 vykoná, a jednak neoprávněný prospěch spočívající v tom, že Krajský soud v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře rozsudkem ze dne 15. 3. 2012 uložil A. P. podmíněný trest odnětí svobody ve výměře 3 roky se zkušební dobou 5 let, ač by mu jinak byl uložen trest nepodmíněný,

2) dne 24. 5. 2010 v B. jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve vykonávacím trestním řízení odsouzeného V. Z. ve věci sp. zn. 18 T 232/2007 si záměrně zjednodušil a usnadnil práci, nepokračoval dále ve vykonávacím řízení a řízení ukončil fikcí osvědčení odsouzeného V. Z. podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku ke dni 3. 4. 2010 z trestního příkazu Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově ze dne 17. 8. 2007, který nabyl právní moci dne 3. 10. 2007, a kterým byl V. Z. odsouzen pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců se zkušební dobou v trvání 18 měsíců a byla mu také uložena povinnost, aby ve zkušební době podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil, přestože fikce osvědčení nemohla nastat, protože soud nerozhodl v jednoroční lhůtě od uplynutí zkušební doby odsouzeného podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku vinou odsouzeného V. Z., neboť ten se soudu vyhýbal a byl pro soud nedostupný,

a takto jako soudce jednal s vědomím, že odsouzeného V. Z. může neoprávněně zvýhodnit tím, že u něj dojde k osvědčení ve zkušební době podmíněného odsouzení, i když ve zkušební době podmíněného odsouzení nevedl řádný život a nevyhověl uloženým podmínkám, neboť V. Z. ve zkušební době neuhradil způsobenou škodu v plné výši, přičemž soud nezjistil příčiny nesplnění povinnosti nahradit škodu V. Z. a jeho zavinění při nesplnění této povinnosti, čímž opatřil odsouzenému V. Z. neoprávněný prospěch jeho osvědčením ve zkušební době podmíněného odsouzení fikcí ke dni 3. 4. 2010 bez řádného projednání,

3) dne 7. 2. 2011 v B. jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve vykonávacím trestním řízení odsouzené B. V. ve věci sp. zn. 3 T 37/2008, poté, co mu byl dne 2. 2. 2011 předložen spis asistentem soudce Mgr. J.R. vzhledem k uznání odsouzené vinnou za přestupek spáchaný ve zkušební době podmíněného odsouzení, si záměrně zjednodušil a usnadnil práci,

nepokračoval dále ve vykonávacím řízení a aniž by vyžádal souhlas státního zástupce s osvědčením odsouzené ve zkušební době podmíněného odsouzení podle § 330 odst. 4 trestního řádu nebo nařídil veřejné zasedání podle § 330 odst. 1 trestního řádu anebo učinil jiný úkon, vydal písemně pokyn soudní kanceláři k překalendářování věci na den 30. 9. 2011, což byl rozhodný den fikce osvědčení odsouzené B. V. podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku z rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 31. 3. 2008, č.j. 3 T 37/2008-76, který nabyl právní moci dne 31. 3. 2008, a kterým byla B. V. odsouzena pro pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků se zkušební dobou v trvání 2 roků a 6 měsíců, a následně dne 5. 10. 2011 v souladu se svým prvotním úmyslem fikci osvědčení odsouzené ve zkušební době podmíněného odsouzení konstatoval úředním záznamem ke dni 30. 9. 2011,

a takto jako soudce jednal s vědomím, že odsouzenou B. V. neoprávněně zvýhodní tím, že u ní dojde k osvědčení ve zkušební době podmíněného odsouzení bez řádného projednání, i když ve zkušební době podmíněného odsouzení nevedla řádný život, neboť B. V. spáchala ve zkušební době přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, za který byla uznána vinnou rozhodnutím Komise k projednávání přestupků města K. sp. zn. R 333/09 ze dne 13. 7. 2009, které nabylo právní moci dne 7. 8. 2009, k pokutě ve výši 1.000 Kč, čímž opatřil odsouzené B. V. neoprávněný prospěch jejím osvědčením ve zkušební době podmíněného odsouzení fikcí ke dni 30. 9. 2011,

4) dne 21. 3. 2011 v Bruntále jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve vykonávacím trestním řízení odsouzeného J. M. ve věci sp. zn. 3 T 111/2008, poté, co mu byl dne 17. 3. 2011 předložen spis asistentem soudce Mgr. J.R. vzhledem k uznání odsouzeného vinným za přestupek spáchaný ve zkušební době podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, si záměrně zjednodušil a usnadnil práci, nepokračoval dále ve vykonávacím řízení a aniž by vyžádal souhlas státního zástupce s osvědčením odsouzeného ve zkušební době podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel nebo nařídil veřejné zasedání podle § 332 odst. 1 trestního řádu ve spojení s § 350 odst. 2 trestního řádu anebo učinil jiný úkon, vydal písemně pokyn soudní kanceláři k překalendářování věci na den 1. 10. 2011, což byl rozhodný den fikce osvědčení odsouzeného J. M. ve zkušební době podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel podle § 91 odst. 3 trestního zákoníku, když od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 2 roků uloženému rozsudkem Okresního soudu v Bruntále č. j. 3 T 111/2008-55 ze dne 9. 6. 2008 mu bylo podmíněně upuštěno usnesením Okresního soudu v Bruntále ze dne 1. 4. 2009, které nabylo právní moci dne 1. 4. 2009, přičemž mu byla stanovena zkušební doba v trvání 18 měsíců, a následně dne 13. 9. 2011 v souladu se svým prvotním úmyslem osvědčení fikcí odsouzeného ve zkušební době podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel konstatoval tuto fikci osvědčení do budoucna ke dni 1. 10. 2011,

a takto jako soudce jednal s vědomím, že odsouzeného J. M. neoprávněně zvýhodní tím, že u něho dojde k osvědčení ve zkušební době podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel bez řádného projednání, i když ve zkušební době nevedl řádný život, neboť J. M. spáchal ve zkušební době přestupek proti majetku podle § 50 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, za který byl uznán vinným rozhodnutím Komise pro projednávání přestupků starosty obce V. H. č. j. R-22/2009 ze dne 19. 8. 2009 k pokutě ve výši 2.000 Kč, čímž opatřil odsouzenému J. M. neoprávněný prospěch jeho osvědčením ve zkušební době podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel fikcí ke dni 1. 10. 2011,

5) dne 11. 10. 2011 v B. jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve

vykonávacím trestním řízení odsouzeného P. J. ve věci sp. zn. 18 T 152/2006 si záměrně zjednodušil a usnadnil práci, nepokračoval dále ve vykonávacím řízení a řízení ukončil fikcí osvědčení odsouzeného P. J. podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku zpětně ke dni 6. 8. 2010 z rozsudku Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově ze dne 11. 1. 2007, který nabyl právní moci dne 6. 2. 2007, a kterým byl P. J. odsouzen pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 16 měsíců se zkušební dobou v trvání 2 roků a 6 měsíců, přestože fikce osvědčení nemohla nastat, protože soud nerozhodl v jednoroční lhůtě od uplynutí zkušební doby odsouzeného podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku vinou odsouzeného P. J., neboť ten se soudu vyhýbal a byl pro soud nedostupný,

a takto jako soudce jednal s vědomím, že odsouzeného P. J. neoprávněně zvýhodní tím, že u něj dojde k osvědčení ve zkušební době podmíněného odsouzení, i když ve zkušební době podmíněného odsouzení nevedl řádný život, neboť P. J. spáchal ve zkušební době trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009, za který byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Bruntále č. j. 2 T 241/2009-51 ze dne 2. 3. 2010, který nabyl právní moci dne 2. 3. 2010, k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců se zkušební dobou v trvání 2 let, čímž opatřil odsouzenému P. J. neoprávněný prospěch jeho osvědčením ve zkušební době podmíněného odsouzení fikcí ke dni 6. 8. 2010,

6) v období od 27. 5. 2009 do 5. 7. 2010 v B. jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve vykonávacím trestním řízení odsouzeného J. L. ve věci sp. zn. 18 T 321/2007 poté, co mu byl dne 27. 5. 2009 předložen spis asistentem soudce Mgr. J.R. vzhledem ke spáchání trestného činu odsouzeným ve zkušební době podmíněného odsouzení, postupoval ve vykonávacím řízení nedbale a liknavě, nenařídil včas veřejné zasedání podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku ve spojení s § 330 odst. 1 trestního řádu v jednoroční lhůtě podle § 83 odst. 3 trestního zákoníku k rozhodnutí o posouzení osvědčení odsouzeného J. L. ve zkušební době podmíněného odsouzení, v důsledku čehož došlo v souladu s § 83 odst. 3 trestního zákoníku k fikci osvědčení odsouzeného J. L. ke dni 5. 7. 2010 z trestního příkazu Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově č. j. 18 T 321/2007-23 ze dne 10. 12. 2007, který nabyl právní moci dne 5. 1. 2008, a kterým byl J. L. odsouzen pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 mj. k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců se zkušební dobou v trvání 18 měsíců, přestože J. L. ve zkušební době podmíněného odsouzení nevedl řádný život, neboť spáchal ve zkušební době trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009, za který byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Bruntále č. j. 1 T 64/2008-77 ze dne 15. 5. 2008, který nabyl právní moci dne 6. 6. 2008, k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců se zkušební dobou v trvání 2 let, čímž znemožnil naplnění účelu vykonávacího trestního řízení v řádném posouzení chování podmíněně odsouzeného J. L. a přijetí adekvátního rozhodnutí soudu podle § 83 odst. 1 trestního zákoníku,

které právně kvalifikoval v bodě 1) jako zvlášť závažný zločin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku účinného do 30. 11. 2011, v bodech 2) až 5) jako čtyřnásobný přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku účinného do 30. 11. 2011 a v bodě 6) jako přečin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1 tr. zákoníku.

Okresní soud v Olomouci (jemuž byla věc po podání obžaloby přikázána k dalšímu řízení podle § 24 odst. 2 tr. ř. z důvodu vymezeného v § 25 tr. ř. usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 3. 2013, sp. zn. 3 Nt 8/2013) v neveřejném zasedání usnesením dne 19. 4. 2013, sp. zn. 9 T 21/2013, podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. za použití § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání obviněného pro výše popsané skutky a trestné činy zastavil. V obsáhlém odůvodnění tohoto rozhodnutí vyložil, z jakých důvodů dospěl k závěru, že žalované skutky nejsou žalovanými (ale ani jinými) trestnými činy, a že neshledal ani důvod k postoupení věci (jinému orgánu).

Proti usnesení okresního soudu podal státní zástupce (ve Frýdku-Místku) včas stížnost, o níž rozhodl Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci usnesením ze dne 26. 7. 2013, sp. zn. 55 To 154/2013, tak, že podle § 149 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. napadené usnesení soudu prvního stupně zrušil v bodech 1) a 3) až 5) a nově rozhodl tak, že podle § 188 odst. 1 písm. b) tr. ř. za použití § 171 odst. 1 tr. ř. věc obviněného pro tyto skutky postoupil Nejvyššímu správnímu soudu s tím, že nejde o trestné činy, avšak jde o skutky, které by mohly být posouzeny jako kárné provinění. Dále pak vyslovil, že „jinak zůstává napadené usnesení nezměněno“. I tento soud obsáhle odůvodnil své především právní závěry a vyložil, proč dovodil, že čtyři ze šesti žalovaných skutků by mohly být posouzeny jako kárné provinění (stran dalších dvou skutků shledal, že ohledně nich došlo k zániku kárné odpovědnosti obviněného promlčením).

Nejvyšší státní zástupce (dále též „dovolatel“) se ani s takovýmto rozhodnutím soudu druhého stupně neztotožnil a podal proti němu v neprospěch obviněného dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a f) tr. ř. Je totiž přesvědčen, že tímto usnesením a jeho nedotčenou částí bylo rozhodnuto jednak o postoupení věci jinému orgánu a jednak o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, přičemž obě rozhodnutí soudů nižších stupňů spočívají na nesprávném právním posouzení skutku.

Dovolatel předně uvedl, že nesouhlasí s právními závěry soudů obou instancí ohledně problematiky soudcovské nezávislosti, konkrétně že soudce při rozhodovací činnosti se může dopustit pouze trestného jednání korupční povahy, typicky úplatkářství, a že je tudíž nepřípustné jej za jeho rozhodování kriminalizovat s odůvodněním, že svou rozhodovací činnost vykonával způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, a následně aplikovat ustanovení § 329 tr. zákoníku. Stejně tak projevil nesouhlas s jejich argumentací ohledně použití zásady subsidiarity trestní represe zakotvené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

V další části svého podání dovolatel konstatoval, že soud druhého stupně, který rozhodl o stížnosti státního zástupce podané proti usnesení soudu prvního stupně, se ztotožnil s většinou jím uplatněných námitek s tím, že o skutkové stránce není sporu a žalobní návrh je v tomto směru správný, a přisvědčil mu i v tom, že obviněný jako soudce u skutků popsaných v bodech 1) až 5) zcela úmyslně postupoval při své rozhodovací činnosti v rozporu s trestním řádem a trestním zákoníkem a nepochybně v úmyslu si ulehčit práci, přičemž dovodil, že se nejednalo o aplikaci právního názoru soudce, ale o zjevnou libovůli. Stížnostnímu soudu vytknul tu část argumentace, kterou se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že za rozhodovací činnost nelze soudce trestně stíhat, a to ani v případě, kdy rozhoduje zjevně úmyslně nesprávně ve snaze si ulehčit práci a dopouští se libovůle v rozhodování.

Dovolatel rovněž poznamenal, že ohledně nejzávažnějšího skutku popsaného v bodě 1) obžaloby se stížnostní soud na rozdíl od soudu prvního stupně ztotožnil s obžalobou v názoru, že jednání obviněného je v příčinné souvislosti se zvlášť závažným následkem, který spočívá v tom, že A. P. měl být přeměněn nejen šestnáctiměsíční podmíněný trest uložený Okresním soudem v Bruntále, ale že rovněž v důsledku takového jednání došlo k zápisu fikce osvědčení ve zkušební době do rejstříku trestů a na tom základě byl odvolacím soudem změněn ve prospěch jmenovaného v trestní věci vedené u Okresního soudu v Táboře trest odnětí svobody ve výměře tři a půl roku nepodmíněně na tříletý podmíněný trest.

Nejvyšší státní zástupce dále projevil nesouhlas s právními závěry soudu druhého stupně v tom směru, že pokud oba ve věci dříve činné soudy odmítly možnost, že by soudce měl nést trestní odpovědnost za způsob, jímž vykonává svou funkci s odkazem na ústavní garanci soudcovské nezávislosti, dostaly se tak ve výkladu hranic nezávislosti soudců za hranice ústavnosti. Tu lze v dané souvislosti chápat jako stav, který na jedné straně garantuje soudcovskou nezávislost, na druhé straně však občanům přistupujícím k soudu zaručuje spravedlivé a nestranné rozhodování v trestních

věcech a představuje i odpovědnost soudce za zákonné a etické jednání v rámci výkonu svěřené soudcovské moci. Dovodil proto, že pokud by měla mít „soudcovská nezávislost“ obsah interpretovaný soudem druhého stupně, pak by činila soudce při rozhodovací činnosti absolutně trestně neodpovědné, tedy obdařené trestněprávní indemnitou. Takovýmto výkladem ochrany soudcovské nezávislosti, který dovolatel shledal v kolizi s ústavními pravidly, by však byl zásadně narušen princip rovnosti před zákonem, když soudce musí ve své rozhodovací činnosti ctít hranice vymezené zákony. Soudcovská nezávislost není a nemůže být bezbřehá, soudce musí při své rozhodovací činnosti ctít hranice vymezené zákony, a je třeba důsledně rozlišovat mezi nezávislou rozhodovací činností intra legem a úmyslnou libovůlí překračující zákonné limity.

Dovolatel připomněl, že soudce je trestním zákoníkem řazen na první místo ve výčtu úředních osob [§ 127 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku], přičemž z žádného ustanovení nelze dovodit, že by byl za způsob výkonu své funkce postižitelný pouze podle vybraných ustanovení zvláštní části trestního zákoníku. V tomto smyslu citoval právní názor vyslovený Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 6 Tdo 1372/2012, podle něhož „Soudce nemůže být trestně postižen za odlišný názor na hodnocení důkazů či za nesprávné právní posouzení věci. To neplatí, pokud by soudce některé důkazy záměrně přehlížel, měnil nebo upravoval, aby tak zvýhodnil nebo poškodil účastníka řízení a ovlivnil jeho výsledek. Takové jednání by mělo za následek jeho trestní odpovědnost např. za trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku.“ (obdobně poukázal na další usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2003, sp. zn. 3 Tdo 501/2003).

Dovolatel také nastolil otázku, zda jednání obviněného podrobně popsané v obžalobě lze označit za „rozhodovací činnost“, pokud si administrativními úkony záměrně vytvářel podmínky pro rozhodnutí v rozporu se zákonem [„překalendářování“ věcí - viz body 3) a 4) obžaloby], a zda lze za „právní názor“ soudce, jehož zaujetí je jinak chráněno před trestním postihem, označit jeho vědomé jednání v přímém rozporu se zákonem. V tomto směru poukázal, že produktem „rozhodovací činnosti“ obviněného v daných případech nebylo rozhodnutí jako takové (§ 119 odst. 1 tr. ř.), nýbrž záznam o fikci osvědčení ve zkušební době, který opakovaně vyhotovil, přestože pro takový úkon nebyly splněny zákonem vyžadované podmínky (poukázal přitom na § 83 odst. 3 a § 91 odst. 1 tr. zákoníku), když jako zkušený soudce musel vnímat, že v uvedených případech postupuje contra legem, tedy rozhoduje svévolně proti zákonu a působí tím prospěch jak sobě (v podobě ulehčení práce), tak osobám, jichž se jeho rozhodování týkalo (získáním výhody oproti zákonu odpovídajícímu postupu). Postih takového vědomého protiprávního jednání úřední osoby nelze vyloučit pouze poukazem na soudcovskou nezávislost a její ústavní ochranu.

Nejvyšší státní zástupce rovněž zpochybnil závěr soudu druhého stupně vyjádřený na str. 13 napadeného rozhodnutí, že „pochybení, kterých se soudce dopouští v souvislosti s rozhodovací činností (a to byť ve snaze ulehčit si práci), nelze posuzovat v rovině trestní odpovědnosti soudce, toto přísluší řešit kárnému senátu Nejvyššího správního soudu“. V tomto směru namítl, že podle takového právního názoru je obviněný právně postižitelný za jednání popsané v obžalobě podle ustanovení o kárném provinění (§ 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „zák. č. 6/2002 Sb.“), které definuje kárné provinění soudce jako zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Z toho pak dovodil, že jestliže toto zaviněné porušení povinností soudce svými skutkovými aspekty naplňuje znaky skutkové podstaty některého trestného činu, a pokud je společenská škodlivost takového jednání dostatečná, aby se mohlo jednat o delikt podléhající režimu trestního práva, nemůže se jednat o kárné provinění, nýbrž jde o trestný čin (přečin nebo zločin).

Dovolatel připustil, že pokud by takový skutek byl spáchán zcela ojediněle, mohl by být řešen jako kárné provinění (jak se stalo v případě řešeném Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 13 Kss 4/2013), a to zejména s ohledem na princip subsidiarity trestní represe. V této věci však v případě

šestinásobného, skutkově zcela objasněného, vědomého (z větší části úmyslného) porušení povinností soudce nelze usuzovat, že by žalované jednání nedosahovalo typické společenské škodlivosti spojované zpravidla s naplněním znaků trestného činu podle § 329 tr. zákoníku, zejména když v jednom ze skutků bylo jeho jednání posuzováno dokonce jako kvalifikovaný delikt ve smyslu § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku.

V návaznosti na to dovolatel uvedl, že má-li být jednání obviněného posouzeno jako trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku [přičemž skutky pod body 2) až 5) obžaloby by prý zasluhovaly úvahu o pokračujícím deliktu], nemohlo ani dojít k zániku kárné odpovědnosti obviněného promlčením pro skutky popsané v bodech 2) a 6) obžaloby. Zmínil i názor Nejvyššího soudu vyjádřený v rozsudku ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 7 Tz 179/99, který se sice zabýval především problémem justiční vraždy, nicméně právní názory v jeho odůvodnění vyjádřené (řadu z nich obsáhle citoval) lze přiměřeně aplikovat i v této věci.

Dovolatel také upozornil na závažnou nejasnost týkající se samotné existence pravomocného soudního rozhodnutí ve druhém stupni v posuzované věci, byť zároveň dodal, že je v řízení o dovolání neřešitelná. Týkala se okolnosti, za níž došlo k doručení meritorního rozhodnutí soudu prvního stupně státnímu zástupci jako osobě oprávněné proti němu podat řádný opravný prostředek. Jak již bylo shora uvedeno, v dané věci podával obžalobu státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku, přičemž po podání obžaloby byla věc k dalšímu řízení přikázána Okresnímu soudu v Olomouci. Jestliže podle § 7 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. č. 283/1993 Sb.“), je státní zastupitelství příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. V dané věci se žádný zvláštní předpis neuplatnil, proto platila citovaná právní úprava. Navzdory tomu Okresní soud v Olomouci doručil meritorní rozhodnutí nikoli Okresnímu státnímu zastupitelství v Olomouci, nýbrž Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku-Místku, jež sice podávalo obžalobu, avšak ve věci je místně nepříslušné. Za tohoto stavu věci stížnost podaná státním zástupcem Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku byla de iure podána osobou neoprávněnou, ovšem na straně druhé nebylo rozhodnutí soudu prvního stupně dosud doručeno státnímu zástupci, který je k podání stížnosti aktivně legitimován. Dovolatel tedy nastolil otázku, zda vůbec bylo toto řízení před soudem řádně pravomocně skončeno.

Nejvyšší státní zástupce však následně uvedl, že podstata dovolání spočívá především v námitce, že nejprve Okresní soud v Olomouci nesprávně právně posoudil skutky popsané ve shora citované obžalobě státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku, pokud dospěl k závěru, že tyto skutky nejsou trestnými činy a není důvod k postoupení věci a trestní stíhání obviněného zastavil, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, čímž zatížil své rozhodnutí vadami naplňujícími důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. f) a g) tr. ř. Následně i soud druhého stupně dospěl k chybnému právnímu závěru, že žalované skutky nejsou sice trestnými činy, ale mohly být posouzeny jako kárné provinění, přičemž čtyři ze šesti skutků postoupil k dalšímu řízení Nejvyššímu správnímu soudu a ohledně dvou skutků ponechal v platnosti rozhodnutí soudu prvního stupně s poukazem na promlčení kárné odpovědnosti obviněného. Stížnostní soud tedy svým rozhodnutím naplnil stejné důvody dovolání, protože nesprávně právně posoudil žalované skutky a postoupil věc jinému orgánu, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí.

Z těchto důvodů nejvyšší státní zástupce v závěru svého podání navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 26. 7. 2013, sp. zn. 55 To 154/2013, a rovněž usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 19. 4. 2013, sp. zn. 9 T 21/2013, jakož i všechna další rozhodnutí na tato rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně vyjádřil výslovný souhlas s tím, aby za podmínek § 265r

odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud projednal dovolání v neveřejném zasedání. Pokud by Nejvyšší soud shledal, že je ve věci nutno rozhodnout jiným způsobem, nejvyšší státní zástupce vyjádřil i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

K dovolání nejvyššího státního zástupce se ve smyslu ustanovení § 265h odst. 2 věty první tr. ř. písemně vyjádřil obviněný prostřednictvím obhájce JUDr. V.U. K obsahu dovolání konstatoval, že jeho odůvodnění je v podstatě opakováním námitek již uplatněných státním zástupcem ve stížnosti proti usnesení okresního soudu, s nimiž se soud druhého stupně řádně a přesvědčivě vypořádal. Projevil souhlas s právními závěry krajského soudu, že případná pochybení soudce v souvislosti s rozhodovací činností nelze posuzovat v rovině jeho trestní odpovědnosti, neboť k jejich řešení je příslušný toliko Nejvyšší správní soud. S poukazem na svá předešlá písemná podání a výpovědi zdůraznil, že Okresní soud v Olomouci správně uvedl, že jediným důvodem pro sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. ř. ze dne 25. 10. 2011 pro podezření ze spáchání zvlášť závažných zločinů přijetí úplatku podle § 331 odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a dalších, bylo anonymní oznámení na obviněného ze dne 1. 10. 2011 o jeho údajném korupčním jednání, přičemž je zmíněn i úřední záznam okresního státního zástupce v Bruntále, z něhož však žádné takové poznatky nevyplývají. Je tak evidentní, že bez anonymního oznámení by žádné úkony trestního řízení proti němu ani zahájeny nebyly.

V tomto směru obviněný namítl, že pouhé trestní oznámení (anonymní podání), není-li doloženo alespoň indiciemi, z nichž lze důvodně podezření dovozovat a opírá se tudíž jen o spekulativní úvahu, nepostačuje ani k zahájení řízení a k objasňování a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 615/06). Nebyly tak splněny podmínky pro postup podle § 158 odst. 3 tr. ř. Rovněž příkaz Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 4. 11. 2011 na návrh státního zástupce ke zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a odst. 1 tr. ř. u obou účastnických telefonních čísel, jež obviněný používal v období od 1. 8. 2011 do 4. 11. 2011 a příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 tr. ř. na shodná telefonní čísla v období od 7. 11. 2011 do 7. 3. 2012, ačkoliv žádné důvodné podezření ze zvlášť závažné trestné činnosti či jiné trestné činnosti neexistovalo, označil za porušení esenciálních předpokladů spravedlivého procesu. Protože zákonnou podmínkou trestního stíhání soudce pro činy spáchané při výkonu funkce soudce nebo v souvislosti s výkonem funkce soudce je souhlas prezidenta republiky, bez něhož nelze soudce trestně stíhat (srov. § 76 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb.), a ačkoliv bylo evidentní, že obviněný se nikdy žádného korupčního jednání nedopustil, obrátil se policejní orgán na prezidenta republiky se žádostí ze dne 7. 8. 2012 o udělení tohoto souhlasu, která však obsahovala popis jeho údajného korupčního jednání (jako soudce) s právní kvalifikací zločinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a zločinu podplacení podle § 332 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, včetně citace z anonymního podání, obsahující pasáže o jeho korupčním jednání, spekulativně upravené policejním orgánem v tom směru, že „shora uvedené skutečnosti byly zjištěny“. Takto formulovanou žádostí o souhlas s trestním stíháním bylo podle přesvědčení obviněného porušeno jeho právo na řádný a zákonný proces ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř. Ačkoli těžiště přípravného řízení spočívalo pouze v jeho výslechu a podaném vysvětlení JUDr. L. M. podle § 158 odst. 6 tr. ř., došlo dne 17. 9. 2012 k podání obžaloby, s jejímiž nedostatky se precizně vypořádal ve svém usnesení Okresní soud v Olomouci, jenž shrnul, že státní zástupce obžalobu zpracoval zjevně nedbale, účelově uvedl nepravdivé údaje, přičemž zdůraznil, že obžaloba zcela ignoruje subsidiaritu trestní represe, která tvoří společně se zásadou zákonnosti páteř našeho trestního práva.

V závěru svého vyjádření obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. zamítl dovolání nejvyššího státního zástupce jako zjevně neopodstatněné. Současně vyjádřil souhlas, aby Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. projednal dovolání v neveřejném zasedání, a to i pro případ rozhodnutí jiným než navrženým způsobem.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je v této trestní věci dovolání přípustné.

Podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Napadené usnesení takovým rozhodnutím je, byť před jeho vydáním došlo k několika procením pochybením. Ze spisového materiálu totiž vyplývá, že usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 19. 4. 2013, sp. zn. 9 T 21/2013, bylo doručeno Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku-Místku, které sice podalo na obviněného obžalobu, avšak po přikázání věci k dalšímu řízení Okresnímu soudu v Olomouci se stalo příslušným státním zastupitelstvím, kterému měl tento soud doručit opis svého usnesení s ohledem na § 7 odst. 2 zák. č. 283/1993 Sb., Okresní státní zastupitelství v Olomouci. K tomu ovšem nedošlo, když opis tohoto usnesení byl nesprávně doručen Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku-Místku, jehož státní zástupce proti němu podal stížnost (rovněž nesprávně, neboť k tomu nebyl příslušný). Uvedená pochybení si Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci zřejmě neuvědomil a o podané stížnosti rozhodl jako soud druhého stupně shora popsaným způsobem.

Podle názoru Nejvyššího soudu je přesto zapotřebí na takové usnesení soudu druhého stupně hledět jako na pravomocné a vykonatelné, neboť proti němu řádný opravný prostředek není přípustný a mimořádný opravný prostředek (v úvahu by přicházela jen stížnost pro porušení zákona) proti němu nebyl podán. Ostatně pokud dovolatel v odůvodnění svého podání výše uvedená pochybení konstatoval, nic zásadního z nich nevyvozoval a ani je pod žádný z uplatněných dovolacích důvodů nepodřadil (nebyla by podřaditelná ani pod žádný z dalších dovolacích důvodů). Proto lze uzavřít, že dovoláním napadené usnesení soudu druhého stupně je přes výše uvedená procesní pochybení rozhodnutím, proti němuž je přípustné dovolání [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. c), d) tr. ř.].

Nejvyšší soud dále zjistil, že dovolání bylo podáno nejvyšším státním zástupcem jako osobou k tomu oprávněnou § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud rovněž posoudit otázku, zda nejvyšším státním zástupcem uplatněné dovolací důvody lze považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. Současně je třeba dodat, že z hlediska § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. nepostačuje pouhé formální uvedení některého z důvodů vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. odkazem na toto zákonné ustanovení, ale tento důvod musí být také skutečně v podaném dovolání tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen ve výroku napadeného rozhodnutí.

Dovolatel uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a f) tr. ř., které obsahově nikterak nerozlišil a použitou argumentaci vztáhl k oběma těmto důvodům.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možno namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoli šlo o jiný trestný čin, nebo se o trestný čin vůbec nejednalo. Z dikce citovaného ustanovení tedy plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Vedle těchto vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

V rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. lze vytýkat nesprávnost rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu nebo nesprávnost rozhodnutí spojeného se zastavením trestního stíhání, a to obligatorním zastavením trestního stíhání podle § 172 odst. 1 tr. ř. pro nepřípustnost, fakultativním zastavením trestního stíhání pro neúčelnost s odkazem na důvody podle § 172 odst. 2 tr. ř., podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 tr. ř. nebo schválením narovnání spojeným se zastavením trestního stíhání podle § 309 tr. ř. V případě rozhodnutí o zastavení trestního stíhání je dovolací důvod naplněn, pokud nebyly vůbec splněny zákonné podmínky pro vydání takového rozhodnutí.

Z tohoto pohledu Nejvyšší soud sice shledal, že jde o dovolací důvody uplatněné relevantně, současně však dospěl k závěru, že dovolání jako celek je zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud musel nejdříve posoudit otázku, zda trestní stíhání, které bylo proti obviněnému jako soudci vedeno, bylo zahájeno v souladu s ustanovením § 76 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb. Ze spisového materiálu (strany 34 až 39) vyplývá, že Policie České republiky, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „policejní orgán“), požádala prezidenta republiky o souhlas s trestním stíháním obviněného. V této žádosti policejní orgán nejprve jen obecně uvedl, že se obviněný měl dopustit jednání „… s cílem se neoprávněně obohatit a zároveň privilegovaně zvýhodnit některé obžalované a odsouzené, žádal od obžalovaných finanční částky za uložení trestu obecně prospěšných prací, za poskytnutí dodatečné lhůty k vykonání trestu obecně prospěšných prací u odsouzených k tomuto trestu, kteří trest nevykonali v zákonné lhůtě jednoho roku a dále za záměrné průtahy při rozhodování o osvědčení u odsouzených k podmíněnému trestu odnětí svobody se záměrem neučinit do jednoho roku od uplynutí zkušební doby žádné rozhodnutí, aby tak nastala zákonná fikce osvědčení u těchto odsouzených, přičemž měl od dosud neustanovených osob v dosud nezjištěném počtu případů přijímat částky 5.000,- Kč za uložení trestu obecně prospěšných prací, částky 3.000,- Kč za každé poskytnutí dodatečné lhůty k vykonání trestu obecně prospěšných prací a částky až 10.000,- Kč za záměrné průtahy v řízení směřující k fikci osvědčení při rozhodování o osvědčení u odsouzených k podmíněnému trestu odnětí svobody“. Teprve poté popsal jednotlivé útoky, jichž se měl obviněný dopustit a pro něž byla na něho nakonec podána obžaloba (viz shora).

K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné uvést, že ze shromážděných podkladů v průběhu prověřování trestné činnosti obviněného, tedy před podáním uvedené žádosti o souhlas s jeho trestním stíháním, nebyla shora uvedená tvrzení nejen prokázána, ale naopak byla vyloučena. Nicméně prezident republiky, byť na základě této zavádějící argumentace, se zahájením trestního stíhání obviněného vyslovil souhlas. To je nesporný fakt, z něhož je třeba vycházet, takže v současné době by bylo pouhou spekulací zvažovat, zda by se tak stalo, pokud by policejní orgán žádost o souhlas s trestním stíháním obviněného formuloval v souladu se skutečnostmi zjištěnými při objasňování, zda jím byl spáchán trestný čin. Proto lze učinit dílčí závěr, že trestní stíhání obviněného bylo zahájeno v souladu s ustanovením § 76 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb.

Podstatou dovolání nejvyššího státního zástupce však byly jeho výhrady vůči právnímu posouzení věci ze strany obou soudů nižších instancí a vůči pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně, které ve svém důsledku vedlo k zastavení dvou žalovaných útoků a k postoupení dalších čtyř útoků Nejvyššímu správnímu soudu k posouzení, zda jimi obviněný naplnil znaky kárného provinění.

K tomu je zapotřebí (alespoň stručně a v obecné rovině) uvést, že trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (účinného do 30. 11. 2011) spáchá úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu. Tento trestný čin v jeho kvalifikované podobě podle odst. 2 písm. a) citovaného ustanovení pak spáchá tehdy, opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému značný prospěch.

Trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1 tr. zákoníku (účinného do 30. 11. 2011) spáchá úřední osoba, která při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu.

Objektem obou těchto trestných činů je zájem státu na řádném výkonu pravomoci úředních osob, který je v souladu s právním řádem, a na ochraně práv a povinností fyzických a právnických osob.

Dále je třeba poznamenat, že pod pojmem výkon pravomoci se rozumí zejména rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob podle konkrétního zákona nebo právní normy na jeho podkladě vydané. Samotná pravomoc přitom vždy obsahuje jak prvek moci, tak prvek rozhodování.

Pro naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty prvního z těchto trestných činů je nutné, aby úmysl pachatele (úřední osoby jako speciálního subjektu) se vztahoval ke všem znakům objektivní stránky trestného činu (jak k jednání, tak k následku a k příčinné souvislosti mezi jednáním a následkem). Úmysl [k tomu srov. blíže § 15 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku] takové osoby kromě jednání tedy musí zahrnovat i úmysl způsobit škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, přičemž se nevyžaduje, aby byly splněny oba tyto znaky zároveň. Postačí, pokud pachatel naplní jeden z nich. Z toho plyne, že úmyslná forma zavinění musí být obsažena jak v jednání (v konkrétním případě úmyslně vykonávat svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu), tak musí být kumulativně vztažena též k pohnutce (v úmyslu opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch).

Tyto základní úvahy je ovšem třeba doplnit jednak v tom směru, že u nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku se srozuměním podle odst. 2 tohoto ustanovení rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, a dále v tom směru, že pokud jde o zavinění k některému z následků předpokládaných v odst. 2 § 329 tr. zákoníku, postačí tu nedbalost ve smyslu § 17 písm. b) tr. zákoníku. Připomenout lze i obecně platnou zásadu, že k naplnění trestní odpovědnosti za následek nestačí ho jen způsobit, ale je nutno ho také zavinit.

Pro naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty druhého z výše uvedených trestných činů pak postačí zavinění z nedbalosti (vědomé či nevědomé) ve smyslu § 16 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku. Nedbalost je přitom možno obecně vymezit tak, že pachatel zanedbáním povinné opatrnosti při svém jednání způsobí nezamýšlený trestněprávně relevantní následek. Nedbalost však nelze ztotožňovat s opomenutím, neboť jednání z nedbalosti lze uskutečnit jak konáním, tak i opomenutím.

Úřední osobou podle § 127 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je soudce, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů. Podle odst. 2) tohoto ustanovení k trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

Při aplikaci těchto zákonných a teoretických východisek na posuzovaný případ je třeba akcentovat, že pro spolehlivé posouzení otázky, zda obviněný žalovaným jednáním naplnil veškeré zákonné znaky skutkových podstat žalovaných trestných činů, jsou rozhodující skutky popsané v obžalobě.

Měl-li se obviněný jako soudce rozhodující v tzv. porozsudkové agendě dopustit šesti shora popsaných skutků, pak nelze pochybovat o tom, že při takové činnosti plnil úkoly státu nebo společnosti a používal při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů, a čin spáchal v souvislosti s její pravomocí a odpovědností. Pak ovšem jednal jako úřední osoba ve smyslu § 127 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zákoníku (takový právní závěr obžaloby ostatně žádný ze soudů nižších stupňů ani nezpochybňoval).

Z hlediska napadeného rozhodnutí a obsahu podaného dovolání je dále významná otázka, zda obviněný všemi žalovanými šesti skutky naplnil všechny znaky skutkových podstat výše citovaných trestných činů. Z obžaloby a jejího odůvodnění vyplývá, že je měl naplnit jednak tím, že [v bodech 1) až 5)] jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě a jinému neoprávněný prospěch, vykonával svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, navíc pak [v bodě 1)] opatřil tímto činem sobě a jinému značný prospěch, jednak tím, že jako úřední osoba při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmařil nebo podstatně ztížil splnění důležitého úkolu [v bodě 6)].

Úřední osoba vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, když poruší nebo obchází konkrétní zákon; jednání pachatele má v tomto případě formu konání. Postačuje-li zavinění z nedbalosti, pak jednání pachatele může mít formu opomenutí, jímž se rozumí (srov. § 112 tr. zákoníku) i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

Za výkon pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu bylo v obžalobě označeno (stručně vyjádřeno) počínání obviněného, jenž „jako soudce Okresního soudu v Bruntále v rámci výkonu své funkce ve vykonávacím řízení … si záměrně zjednodušil a usnadnil práci, nepokračoval dále ve vykonávacím řízení a řízení ukončil fikcí osvědčení …“. Zákonem předpokládaný následek, tj. opatřit jinému neoprávněný prospěch, obžaloba spatřovala v tom, že „… opatřil jinému (tomu kterému odsouzenému) neoprávněný prospěch jeho osvědčením ve zkušební době podmíněného odsouzení (příp. podmíněného upuštění od výkonu trestu zákazu činnosti) fikcí …“, a zavinění obviněného v tom, že „… jednal s vědomím, že (toho kterého odsouzeného) může neoprávněně zvýhodnit tím, že u něho dojde k osvědčení ve zkušební době …“.

S takovým pohledem na právní řešení posuzované věci se oba soudy nižších instancí bezezbytku neztotožnily (především odmítly možnost, že by soudce mohl nést trestní odpovědnost za způsob, jímž vykonává svou funkci s odkazem na ústavní garanci soudcovské nezávislosti, tedy že se soudce rozhodovací činností nemůže dopustit trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby ve smyslu § 329 tr. zákoníku, ale v zásadě pouze korupčních trestných činů), což je vedlo k již shora zmíněným rozhodnutím. S takovým názorem vyslovil nejvyšší státní zástupce zásadní nesouhlas a poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2003, sp. zn. 3 Tdo 501/2003.

K tomu Nejvyšší soud považuje za potřebné uvést, že naposledy zmiňovaná trestní věc se týkala soudkyně rozhodující o zrušení bezpodílového spoluvlastnictví manželů (dnes společného jmění manželů), která do spisu založila zfalšovaný protokol obsahující nepravdivé společné prohlášení manželů, že nemovitost byla zakoupena výlučně z prostředků jednoho z manželů, na kterém padělala podpisy obou manželů a zapisovatelky, na základě čehož jeden z manželů, který podal návrh na vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, tuto nemovitost do tohoto návrhu nezahrnul. Pokud dovolatel argumentoval dalším usnesením Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 6 Tdo 1372/2012, pak je třeba uvést, že v této věci dovolací soud rozhodoval o dovolání obviněného, který byl odsouzen jako soudní znalec za trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 1 tr. zák. Už z toho je zřejmé, že žádné z citovaných rozhodnutí není natolik identické s posuzovanou trestní věcí obviněného, aby argumenty v nich obsažené bylo možné na ni bez dalšího aplikovat.

K posouzení předmětu dovolání, zda se soudce při rozhodovací činnosti může dopustit trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 tr. zákoníku, Nejvyšší soud považuje za potřebné připomenout znění čl. 81 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), podle kterého soudní moc vykonávají nezávislé soudy, a její čl. 82 odst. 1, podle něhož že soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Také ustanovení § 79 zák. č.

6/2002 Sb. zakotvuje, že soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni pouze zákonem. Tato ustanovení ve svém důsledku bezpochyby znamenají snahu zajistit individuální suverenitu soudce v konkrétním řešeném případu, a to i s ohledem na historické zkušenosti s pokusy ovlivnit soudní rozhodnutí a tím i soudce samotného (srov. nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 1995, sp. zn. III. ÚS 90/1995).

Nezávislost soudního rozhodování je zakotvena rovněž v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“) a čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (dále jen Úmluva“). Nezávislost soudů je nezbytným předpokladem právního státu a znamená separaci (oddělení) soudnictví od moci výkonné a zákonodárné a je předpokladem nestranného rozhodování. Realizuje se v rámci organizace soudů a ve způsobu jeho práce, především však principem nestrannosti. Nezávislost je garantována jak institucionálně (soudy jako celek a zároveň i navzájem jako jednotlivé soudy jsou nezávislé), tak i personálně (zásada nezávislosti je konkretizována až k jednotlivému soudci). S tím je spojen i pojem nestrannosti, jenž znamená rozhodování bez zájmu na výsledku při neexistenci konkrétních skutečností zpochybňujících spravedlivé rozhodnutí. Nezávislost a nestrannost soudců se projevuje mimo jiné i tím, že soudci jsou vázáni jen zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu (srov. čl. 10 a čl. 95 Ústavy). Nestrannost soudce je nezbytným doprovodným znakem soudcovské nezávislosti, a proto zákony poskytují soudcům ochranu před neoprávněnými zásahy do jejich činnosti, neboť jakékoli ovlivňování rozhodování soudců v konkrétních věcech je nepřípustné.

Nestrannost soudce má konkrétní vyjádření i v tom, že nesmí být stíhán či jinak veden k trestní odpovědnosti za nesprávný právní názor. Podle ustálené judikatury platí, že za určitý právní názor soudce nemůže být shledán trestně odpovědným. Je totiž sice pravdou, že jeden z nejdůležitějších právních principů, je princip, podle něhož soud zná právo (iura novit curia), a proto také Ústava stanoví, že soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou (srov. čl. 95 odst. 1), což nelze vyložit jinak, než že soudce je vázán právem, a platí tedy nevyvratitelná domněnka, že právo zná. Současně však nemůže platit, že každé rozhodnutí soudu, které bude např. v odvolacím či dovolacím řízení zrušeno jako protizákonné, by mělo nutně znamenat důvod k podání kárného návrhu proti soudci, který se na takovém rozhodnutí podílel. Obdobně to platí i o dalších procesních postupech, které soudce použil (v dané trestní věci například o postupu, který měl za následek fikci osvědčení podle § 83 odst. 3 tr. zákoníku). Právě proto, že proces nalézání práva může být komplikovaný, nejednoznačný a že právo není kauzální disciplínou přinášející jediné možné odpovědi, je tak důležitý systém opravných prostředků a další procesní postupy, které mají možná pochybení soudů nižších stupňů co možná nejvíce eliminovat. Je pak věcí především stran v řízení či dalších oprávněných osob, zda těchto opravných prostředků (jak řádných, tak mimořádných), příp. dalších procesních postupů v konkrétním případě využijí.

Při aplikaci těchto základních ustanovení týkajících se výkonu soudní moci na posuzovanou trestní věc Nejvyšší soud nemůže souhlasit s kategorickými závěry především soudu prvního stupně, že by soudce při své rozhodovací činnosti (a samozřejmě i při pracovní činnosti soudce, která s jeho rozhodovací činností bezprostředně souvisí) nemohl nést trestní odpovědnost za způsob, jímž vykonává svou funkci. Nezávislost soudního rozhodování totiž nemůže být absolutní a bezbřehá. V té souvislosti je třeba připomenout již výše zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 7 Tz 179/99, který se v obsáhlém odůvodnění uvedenou problematikou podrobně zabýval, a zdůraznit, že soudce nelze trestně stíhat například za právní názor uplatněný v rozhodnutí, které je v pozdějším řízení zrušeno, za nesprávný postup ve věci, za nerespektování judikatury, za průtahy v řízení apod. Na druhé straně však nic nebrání tomu, aby byl soudce trestně stíhán například při zjištění, že rozhodoval úmyslně účelově ve prospěch některé osoby, skupiny osob, politické strany apod., v rozporu s provedenými důkazy, které by hodnotil jednostranně a svévolně se záměrem poškodit obviněného, poškozeného či jiného účastníka trestního řízení, nebo naopak někoho

takového neoprávněně počínáním svědčícím o jeho libovůli závažným způsobem zvýhodnit, čímž by narušil princip nestrannosti a objektivnosti výkonu soudcovské funkce.

Jak vyplývá z důkazů shromážděných v posuzované věci, o tak závažné jednání ze strany obviněného se sice nejednalo, nicméně šlo o počínání, které nebylo v souladu s právními předpisy, a proto je nelze tolerovat ani bagatelizovat. Nejvyšší soud nepovažuje za nezbytné na tomto místě podrobně rozebírat jednotlivé útoky, které byly obviněnému kladeny za vinu, neboť to v odůvodněních svých rozhodnutích provedly již soudy obou stupňů. Proto postačuje ve stručnosti shrnout, že z připojených trestních spisů i samotného spisového materiálu vyplývá závěr (odpovídající i popisu jednotlivých útoků v obžalobě), že obviněný jako soudce ve vykonávacím řízení jednal se záměrem zjednodušit a usnadnit si práci při rozhodování o osvědčení odsouzených ve zkušební době podmíněného odsouzení, případně podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, když při tom nerespektoval aktuální judikaturu k problematice překážky možnosti osvědčení tzv. fikcí podle § 83 odst. 3 tr. zákoníku, nečinil ani dotazy na státního zástupce, zda souhlasí s případným postupem podle § 330 odst. 4 tr. ř., případně nenařizoval veřejná zasedání, v jejichž průběhu by vedl dokazování k posouzení řádného života odsouzených ve zkušební době, především pak k tomu, zda vyhověli zákonným (případně dalším konkrétně uloženým) podmínkám.

Přestože si tak počínal bez prokázané (ať už přímé, nebo zprostředkované) vazby na jednotlivé odsouzené, takový výkon jeho pravomoci jako soudce byl účelový, byl v rozporu s výše citovanými ustanoveními jmenovaných právních předpisů a naplnil zákonný znak „vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu“. Obviněný si jako soudce při rozhodování v tzv. vykonávacím řízení nejenže zjednodušil práci, ale vyloženě rezignoval na plnění svých povinností. Zákonná fikce zakotvená v ustanovení § 83 odst. 3 tr. zákoníku je totiž právní pojistkou pro podmíněně odsouzeného (nikoliv tedy pro soud) a jistotou, že nelze bezdůvodně dlouhou dobu s rozhodnutím o podmíněném odsouzení vyčkávat. Povinností soudu naopak je, aby – je-li to možné – rozhodoval podle § 83 odst. 1 tr. zákoníku. Postup obviněného nebyl v souladu se zákonnou úpravou, kterou byl jako soudce vázán, ale byl svévolný a ve svém důsledku znemožnil procesním stranám případně uplatnit zákonná práva.

Složitější je ovšem posouzení otázky, zda takovýmto výkonem pravomoci lze obviněnému přičítat obžalobou tvrzený následek u jednotlivých skutků a spočívající v tom, že jednotlivé tam jmenované odsouzené neoprávněně zvýhodnil tím, že u nich došlo k osvědčení ve zkušební době, ač nevedli řádný život nebo nevyhověli uloženým podmínkám. Postižení za ojedinělý přestupek spáchaný ve zkušební době, úplné nesplnění uložené povinnosti k náhradě způsobené škody ve zkušební době, ale třeba i odsouzení za trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák., kterého se odsouzený dopouštěl jen po malou část zkušební doby, totiž ještě nemusí být důvodem pro rozhodnutí soudu podle § 83 odst. 1 tr. zákoníku, že se (odsouzený) ve zkušební době neosvědčil, a nemusí tak být překážkou pro rozhodnutí o osvědčení.

Podle § 83 odst. 1 tr. zákoníku účinného do 30. 11. 2011 (v rozporu s nímž měl obviněný v převážné většině případů postupovat) sice platí, že pokud podmíněně odsouzený vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to popřípadě již během zkušební doby, že se trest vykoná. Současně však toto ustanovení zakotvuje, že výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat podmíněné odsouzení v platnosti, i když odsouzený zavdal příčinu k nařízení výkonu trestu, a

a) stanovit nad odsouzeným dohled,

b) přiměřeně prodloužit zkušební dobu, ne však o více než dvě léta, přičemž nesmí překročit horní hranici zkušební doby stanovené v § 82 odst. 1, nebo

c) stanovit dosud neuložená přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život.

Už z tohoto výčtu možností, které soud při takovém rozhodování (byť výjimečně) má, je zřejmé, že nelze činit tak kategorický závěr, jak činila obžaloba, že u jednotlivých odsouzených byl důvod pro rozhodnutí, že trest vykonají, a že tak činností (resp. nečinností) obviněného u nich došlo k neoprávněnému prospěchu spočívajícímu v tzv. fikci osvědčení.

Nejvyšší soud nemohl přisvědčit ani správnosti právního závěru obžaloby (ale i soudu druhého stupně), že obviněný u skutku popsaného pod bodem 1) obžaloby opatřil odsouzenému A. P. značný prospěch tím, že pokud u něj konstatoval osvědčení ve zkušební době podmíněného odsouzení, tak zapříčinil, že mu byl v jiné trestní věci v dalším (odvolacím) řízení za trestnou činnost, které se dopustil ve zkušební době podmíněného odsouzení, zmírněn trest a nepodmíněný trest odnětí svobody změněn na trest podmíněný.

K tomu Nejvyšší soud připomíná, že při úvahách o druhu a výši trestu i způsobu jeho výkonu je soud povinen přihlížet k polehčujícím i přitěžujícím okolnostem stanoveným v § 41 a § 42 tr. zákoníku. I když dojde k osvědčení odsouzeného ve zkušební době podmíněného odsouzení a toto odsouzení tak nezakládá přitěžující okolnost recidivy ve smyslu § 42 písm. p) tr. zákoníku, musí soud hodnotit poměry a možnosti nápravy obviněného, jeho sklony k páchání trestné činnosti, vztah ke společenským hodnotám chráněným trestním zákoníkem, možnosti jeho nápravy nebo naopak míru rezistence vůči nápravě. Musí zkoumat i trestní minulost obviněného, zda předchozí odsouzení a hrozby výkonem trestu jej neodradily od páchání trestné činnosti. Krajskému soudu v Českých Budějovicích - pobočce v Táboře jako soudu odvolacímu proto nic nebránilo, aby při rozhodování o trestu A. P. přihlédl i k tomu, že stál již pětkrát před soudem, a to i za stejnou trestnou činnost, že výše způsobené škody dosahovala téměř 900.000,- Kč, a že se trestné činnosti dopustil ve zkušební době podmíněného odsouzení, byť bylo konstatováno, že se v ní osvědčil. Jestliže za této situace odvolací soud postupoval tak, že zrušil výrok o nepodmíněném trestu odnětí svobody a uložil trest podmíněný, tak tento postup i následek nelze dávat do bezprostřední souvislosti s jednáním obviněného.

Dále je třeba poukázat na ustanovení § 83 odst. 3 tr. zákoníku, podle něhož neučinil-li soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 1, aniž na tom měl podmíněně odsouzený vinu, má se za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil. Toto ustanovení upravuje vznik zákonné fikce, že se podmíněně odsouzený osvědčil, jímž nahrazuje právě rozhodnutí soudu podle § 83 odst. 1 části věty první před středníkem tr. zákoníku, pokud nastanou kumulativně stanovené podmínky [uplynula zkušební doba, během zkušební doby nedošlo k rozhodnutí soudu o tom, že se vykoná trest odnětí svobody, a to i v případě nepravomocného rozhodnutí v uvedeném smyslu (srov. rozhodnutí publikované pod č. 35/1965 Sb. rozh. trest.) a na tom, že k takovému rozhodnutí nedošlo, nemá podmíněně odsouzený vinu]. Fikce, že se podmíněně odsouzený osvědčil, nastává ze zákona již uplynutím doby jednoho roku po skončení zkušební doby (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až § 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H . Beck, 2012, s. 1047 a 1048).

Zákon tedy v případě uvedené fikce, že se podmíněně odsouzený osvědčil podle ustanovení § 83 odst. 3 tr. zákoníku, vychází z toho, že uvedený hmotně právní účinek (osvědčení odsouzeného) nastane bez dalšího přímo „ze zákona“ tím, že jsou splněny všechny stanovené podmínky. Toto hmotně právní ustanovení nepředpokládá, resp. nestanoví, aby soud o vzniku takového účinku vydával rozhodnutí. Pokud obviněný v posuzované věci učinil v tom kterém spisu záznam o fikci osvědčení, měl takový záznam pouze deklaratorní charakter. Proto takový záznam nebránil tomu, aby později (například pokud by vyšly najevo skutečnosti zakládající vinu odsouzeného na tom, že soud nerozhodl o tom, že se trest vykoná, do jednoho roku po uplynutí zkušební doby rozhodnutí) učinil rozhodnutí podle § 83 odst. 1 tr. zákoníku v pozdější době.

Deklaratorní povaha takového záznamu vyplývá i z toho, že fikce osvědčení podle § 83 odst. 3 tr. zákoníku nastane při splnění zákonných podmínek bez ohledu na to, zda soudce tento záznam do spisu učiní či nikoliv. Z těchto důvodů, pokud státní zástupce v jednotlivých případech v této posuzované věci zjistil, že obviněný soudce deklaroval uvedeným záznamem splnění podmínek zakotvených v § 83 odst. 3 tr. zákoníku, mohl i za takovéto situace navrhnout soudu nařízení veřejného zasedání pro nesplnění podmínky, že „na tom neměl podmíněně odsouzený vinu“, a soudce by zjistil, že taková podmínka skutečně splněna nebyla, bylo by jeho povinností nařídit ve věci veřejné zasedání a rozhodnout způsobem předpokládaným v § 83 odst. 1 tr. zákoníku (a posléze třeba i tak, že se trest odnětí svobody vykoná). Shora uvedené závěry lze samozřejmě vztáhnout i na postup podle § 91 odst. 1 resp. 91 odst. 3 tr. zákoníku [srov. bod 4) obžaloby].

Ze shora uvedeného zřetelně vyplývá, že oba soudy nižších stupňů (přes některé výhrady ke správnosti jejich úvah) měly oprávněné pochybnosti o tom, zda obviněný bezezbytku naplnil všechny znaky skutkových podstat jak trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) [a v bodě 1) obžaloby i odst. 2 písm. a)] tr. zákoníku, tak přečinu maření úkolu úřední osoby podle § 330 odst. 1 tr. zákoníku.

V rámci svých úvah přitom nepřehlédly ani ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Z tohoto vymezení, které navazuje na zásadu zákonnosti vyjádřenou v § 12 odst. 1 tr. zákoníku, podle níž jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze uložit, plyne, že trestní represe, tj. prostředky trestního práva, je možné v konkrétní věci použít jen tehdy, když jde o společensky škodlivé jednání a uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu nepostačuje. Takto definovaným principem „ultima ratio“ je zajištěno, aby prostředky trestního práva byly použity zdrženlivě, především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Tím je vyjádřena funkce trestního práva jako krajního prostředku ve vztahu k ostatní deliktní právní úpravě (správněprávní, občanskoprávní, obchodněprávní apod.).

Trestnými činy mohou být pouze závažnější případy protispolečenských jednání, a to podle zásady, že tam, kde postačí k regulaci prostředky správního nebo civilního práva v širším slova smyslu, jsou trestněprávní prostředky nejen nadbytečné, ale z pohledu principu právního státu také nepřípustné. Teprve tam, kde je ochrana uplatňovaná prostředky správního, občanského či obchodního práva neúčinná a kde porušení konkrétních právních vztahů svou intenzitou dosahuje zákonem předpokládané společenské škodlivosti, je namístě uvažovat o trestní odpovědnosti (srov. k tomu přiměřeně např. nálezy Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 372/2003, I. ÚS 558/2001, I. ÚS 69/2006, I. ÚS 541/2010, II. ÚS 1098/2010).

Vedle těchto zásad vyplývajících z judikatury Ústavního soudu se otázkou ultima ratio zabýval i Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích (srov. například rozhodnutí ve věcech pod sp. zn. 5 Tdo 897/2005, 5 Tdo 315/2010, a dalších) a srovnatelným způsobem uvedené zásady přenesl do své rozhodovací praxe, kde v zásadě shodně vyjádřil, že trestní právo nastupuje až v případě, kdy prostředky jiných právních oborů neposkytují dostatečnou ochranu chráněným vztahům, a jejichž porušením jsou naplněny konkrétní skutkové podstaty trestného činu. Komplexně pak tuto problematiku řešil ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikovaném pod č. 26/2013 Sb. rozh. trest.

Vztahuje-li se ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku o zásadě subsidiarity trestní represe k pojmu trestného činu, jde o otázku viny, kdy je třeba hodnotit společenskou škodlivost při zvažování rozhodných kritérií pro stanovení spodní hranice trestní odpovědnosti. Pojem společenská škodlivost činu, která se vztahuje k spáchanému činu, jenž zasáhl zájmy chráněné trestním zákonem, a v tomto smyslu je tedy „poškodil“, navazuje i na další pojmy použité v trestním zákoníku. V této souvislosti je

nutno ještě zdůraznit, že nový trestní zákoník společenskou škodlivost včetně jejích stupňů záměrně nedefinuje a ponechává řešení potřebné míry společenské škodlivosti z hlediska spodní hranice trestní odpovědnosti na zhodnocení konkrétních okolností případu, v němž to bude s ohledem na princip „ultima ratio“ přicházet v úvahu, na praxi orgánů činných v trestním řízení a v konečné fázi na rozhodnutí soudu (srov. Šámal P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 117 a 118).

Nejvyšší soud na podkladě těchto kritérií zdůrazňuje, že posouzení závažnosti činu ve vztahu k hodnocení možnosti použití principu „ultima ratio“ je nutno řešit s ohledem na konkrétní podmínky projednávané trestní věci jen v případech s nízkou až hraniční mírou její společenské škodlivosti. Tak tomu ovšem je i v posuzovaném případě, v němž oba soudy nižších instancí zaznamenaly, že v rámci posuzování jednání obviněného se nelze vyhnout zohlednění konkrétních a zcela relevantních okolností majících význam pro úvahu o míře společenské škodlivosti jeho jednání. Jednalo se nepochybně o situaci natolik výjimečnou, že i podle názoru Nejvyššího soudu znemožňuje učinit jednoznačný závěr v tom směru, že jednání obviněného je natolik pro společnost škodlivé, že je nezbytné již uplatnit jeho odpovědnost za použití trestního zákoníku.

K tomu Nejvyšší soud akcentuje, že podle důkazů založených ve spisovém materiálu obviněný je soudce s dlouholetou praxí (soudcem je od 1. 7. 1998), který byl vždy velmi dobře hodnocen (z hlediska rychlosti a kvality vyřizování trestních věcí nebyly vůči němu vzneseny ani řešeny žádné stížnosti a nebyla z jeho strany shledána žádná pochybení; působil i jako školitel justičních čekatelů) a jeho tzv. výkonnost (podle koeficientů nastavených ministerstvem spravedlnosti) v některých letech jen v hlavních agendách T a Tm přesahovala 150%. Je jen samozřejmé, že pokud při takovémto pracovním nasazení musel dodržovat lhůty stanovené trestním řádem k nařízení hlavního líčení, k vyhotovení rozhodnutí, pokud musel přednostně jednat ve vazebních věcech apod., tak při dlouhodobém nadměrném nápadu věcí nutně nemohl bez problémů zvládat i jinou, konkrétně tzv. porozsudkovou agendu, tedy i rozhodování o osvědčení obviněných ve zkušební době, jak tomu bylo i v posuzované věci.

Namítal-li dovolatel v této souvislosti, že princip subsidiarity trestní represe by bylo možné připustit, pokud by takový skutek byl spáchán ojediněle, na což však prý v dané věci v případě šestinásobného porušení povinností soudce lze sotva usuzovat, je nezbytné dodat, počet skutků, které jsou obžalobou kladeny obviněnému za vinu, je třeba poměřovat počtem věcí, v nichž obviněný třeba jen v žalovaném období (zahrnuje dobu od 24. 5. 2009 do 27. 10. 2011, tedy téměř dva a půl roku) meritorně i v rámci tzv. porozsudkové agendy rozhodoval. Při jeho nadstandardní pracovní výkonnosti lze reálně předpokládat, že šlo o stovky takových věcí (sám obviněný uvedl, že tzv. nápad věcí do jeho senátu 3 T činil měsíčně 30 – 40 věcí), takže počet věcí, v nichž pochybil, tvoří z toho jen nepatrný zlomek (jednoho pochybení se přitom dopustil v průměru za cca pět měsíců). Nahlíženo na řešenou problematiku i touto optikou, nemůže být aplikace shora uvedeného principu vyloučena.

V této souvislosti nelze nezmínit, že ani okresní státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Bruntále nepovažoval postup obviněného ve vykonávacím řízení za natolik závažný, aby jej řešil nějakým rozhodným způsobem. V přípise předsedovi Okresního soudu v Bruntále ze dne 19. 4. 2011 (tedy cca půl roku před anonymním podáním na obviněného, které nakonec vedlo k zahájení trestního stíhání proti němu), označeném jako „Problematika uplatňování postupu dle § 83 odst. 3 tr. zákoníku“ a nikterak adresném (ve vztahu k obviněnému), se totiž domáhal pouze toho, aby uvedená problematika byla projednána na nejbližší poradě soudců trestního úseku.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci proto nepochybil, pokud o útocích popsaných v obžalobě pod body 1) a 3) až 5) rozhodl usnesením tak, že se postupují Nejvyššímu správnímu soudu, neboť nejde o trestné činy, avšak jde o skutky, které by mohly být příslušným kárným senátem posouzeny jako kárná provinění. U nich totiž k zániku kárné odpovědnosti obviněného podle § 89

zák. č. 6/2002 Sb. v době rozhodování stížnostního soudu nedošlo (a není tomu tak ani v současné době).

Nejvyšší soud se ztotožnil rovněž se závěrem soudu druhého stupně, že ohledně skutků popsaných pod bod 2) a 6) obžaloby došlo k zániku kárné odpovědnosti obviněného podle shora citovaného ustanovení, neboť do tří let od jejich spáchání nebyl podán návrh na zahájení kárného řízení. V návaznosti na to je třeba dodat, že Nejvyšší soud akceptoval podanou obžalobu i právní závěry obou soudů nižších stupňů, že u žalovaných útoků se nejedná o pokračování v trestném činu ve smyslu § 116 tr. zákoníku (jak ve svém podání naznačoval dovolatel), neboť nejsou splněny podmínky v tomto ustanovení požadované, především jednotný záměr obviněného páchat trestnou činnost a také jiná právní kvalifikace části útoků, jejichž znaky měl naplnit. Závěru o pokračování v trestném činu pak brání i fakt, že mezi některými žalovanými skutky je poměrně značný časový předěl [konkrétně více než půl roku mezi útoky popsanými pod body 2) a 3) obžaloby, a stejně tak mezi útoky popsanými pod body 4) a 5) obžaloby].

Dospěl-li Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci v napadeném usnesení k závěru, že skutky popsané v bodech 1) a 3) až 5) obžaloby by mohly být příslušným kárným senátem posouzeny jako kárná provinění podle § 87 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb. (podle něho kárným proviněním soudce je zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů), pak v souladu se zákonem rozhodl o jejich postoupení Nejvyššímu správnímu soudu jako soudu věcně příslušnému (podle § 3 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, je kárným soudem ve věcech soudců právě tento soud).

V této souvislosti lze (pro úplnost a pro srovnání) poukázat na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, zejména na rozhodnutí jeho kárného senátu ze dne 20. června 2013, sp. zn. 16 Kss 2/2013, podle něhož „… současně musí platit, že za určitých okolností nezákonný postup či vydání nezákonného rozhodnutí, byť opřené o určitý právní názor, může být kvalifikováno jako kárné provinění, jelikož není sporu o tom, že se v konkrétním případě může jednat o zaviněné porušení povinností soudce, jímž soudce ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů ve smyslu ustanovení § 87 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb. Aby se však o takové jednání jednalo, musely by ke zmíněné nezákonnosti přistoupit okolnosti další. Nezákonný postup či vydání nezákonného rozhodnutí, odůvodněné jiným právním názorem, proto může představovat důvod pro zahájení kárného řízení s příslušným soudcem v zásadě pouze tehdy, pokud je z okolností případu patrno, že buď (1.) bylo porušeno jednoznačné znění aplikované právní normy, anebo (2.) nebylo respektováno zrušovací rozhodnutí výše postaveného soudu v konkrétní věci, či (3.) existuje jednotná a ustálená judikatura nejvyššího soudu, kterou daný soudce odmítl akceptovat bez toho, aby svůj odlišný právní názor podepřel komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací“.

Obdobně lze poukázat na nález Ústavního soudu ze dne 16. 11. 2011, sp. zn. I. ÚS 2420/2011, vydaný ve věci Nejvyššího správního soudu (jeho rozhodnutí ze dne 10. 5. 2011, sp. zn. 13 Kss 11/2010), jímž byl stěžovatel uznán vinným kárným proviněním proto, že jako soudce v rozporu s § 149 odst. 6 tr. ř. nerespektoval závazný právní názor odvolacího soudu, že v konkrétní věci je třeba rozhodnout podle § 419 tr. zákoníku o poměrném zkrácení trestů uložených odsouzeným pachatelů před 1. lednem 2010, přestože závazný právní názor byl naprosto srozumitelně formulovaný a neumožňoval kárně obviněnému soudci jiný postup než ve zrušovacím rozhodnutí uvedený. Ústavní soud považoval za správné, pokud kárný soud uznal stěžovatele vinným kárným proviněním, což odůvodnil mimo jiné tím, že „Takovýto postup kárně obviněného soudce nemůže omluvit jeho rozdílný právní názor na věc oproti závaznému právnímu názoru vyššího soudu v konkrétní věci. To bylo nepřípustné jednání kárně obviněného soudce a toto jeho jednání bylo schopno narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Jestliže v daném případě nižší soud nerespektuje funkčně vyšší soud v konkrétní

věci, může to vyvolat pochybnosti o správném fungování soudnictví jak uvnitř soudů, tak především navenek“.

Ze všech těchto důvodů (srov. § 265i odst. 2 tr. ř.) Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Učinil tak v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Náhrada škody
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Zajištění věci (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastupování zmocněncem (exkluzivně pro předplatitele)
- Slyšení ve vazebním řízení
- Účast obviněného u hlavního líčení
- Nesprávné poučení
- Nepříčetnost obviněného
- Nároky poškozených (exkluzivně pro předplatitele)
- Nemajetková újma, nutná obrana (exkluzivně pro předplatitele)
- Opatrovník (zmocněnec) poškozeného (exkluzivně pro předplatitele)